קו למושב

שבועון המושבים וההתיישבות הכפרית ■ מס' 810 ■ 21 בנובמבר 2013 ■ י"ח בכסלו תשע"ד

ניצחון הדרה

תום פלד מכפר אחים, רק בן 25, מתגבר על כבישה של צפון אמריקה באמצעות אופניו וחוסנו הגופני והנפשי, בדרכו למימוש המטרה: מציאת תורמים למימון חקר מחלת הסרטן בישראל. מאחוריו אלפי קילומטרים ומאות אלפי דולרים, לפניו האתגר הבא: מציאת "שביל הזהב", שבו יוכל להגביר את זרם התרומות

■ **אבי אובליגנהרץ, עמ' 14**

ימים ושעות פעילות: א'-ה' 9:00-17:00 מושב מגן שאול
טלפון משרד: 04-9110236 פקס: 04-6376388 נייד: 050-2613820
info@lye.co.il www.lye.co.il

ראה עמ' 9

עגלה, פרד ומושבניקים

לפני 70 שנה, בכפר ורבורג הצעיר, רק בן ארבע שנים, נאספו חברים ובני משפחה מול מצלמה. אירוע שהוא תמונה

כשהרהרה הקריאה, "הצלם שלייסנר מר־חובות בא!", התקבצנו לשדה החמניות שלנו. אבא רץ להביא את הכלב "לבן". הסתדרנו על העגלה ומסביבה. הפרד של אגרנוב, האיש המבוגר משמאל, רתום אליה. שאול אגרנוב, בנו המבוגר, מפגין בעלות, רוכב על הפרד, ואחיו קובי נשען על קלשון.

לאבי שרגא ניצני, בעל הרעמה השחו־רה (במרכז התמונה), עדיין לא הייתה בהמת עבודה משלו, וכך גם למנחם חיימסון, בעל החרמש ושרירי הרגליים המפותחים הנתונים במכנסי החאקי האופנתיים.

אני במרכז התמונה, בת שש, בשמלת היי־צוג, משמאל לאמי פרומה, האוחזת את אחי חזי בזרועותיה. מתחתיי יהודית חיימסון עם בנה עוזי בן השלוש. שלושה נערים מהמושב, שנקלעו לאירוע, יוצרים משולש ליד הפרד. האחיות אביבה וציפורה וייסמן הצטרפו גם הן.

בקיץ 1943 האנשים בתמונה עדיין לא ידעו מה גורל משפחותיהם באירופה. בארץ שלטו נציגי המנדט הבריטי, שלא התירו לבנות מבני קבע, לכן אבא הבנאי ועוד שש משפחות מכפר גיבתון ליד רחובות עקרו למושב כפר ורבורג בדרום, וקיבלו עשרים ואחד דונם לגידולי שדה, רפת קטנה ולול.

זמן קצר אחרי צילום התמונה קיבלנו סוס אפור, שקראנו לו "מסורצ'יק".

חניק גולן ניצני

תמונה קבוצתית בשדה חמניות, כפר ורבורג 1943. מה גורל המשפחות באירופה?

באלבומים, בקופסאות או בבוידעם: גם לכם יש תמונה שיש לה סיפור – ראשית העלייה על הקרקע, החריש הראשון, הבן או הבת הבכורים של המושב? שלחו אלינו ואנחנו נפרסם את התמונה ואת הסיפור שמאחוריה.

קוראים כותבים

שקינה במושב

צַמְּרוֹת הָעֵצִים מְגָרְדוֹת הָרָקִיעַ.
הֶחֱלָה עֵת לְבָלוּב, הָאָבִיב הִגִּיעַ
לְלֹא מַעַשׂ נַעֲשֶׂה, לֹא נַגִּיעַ.
הִמְהוּמֵי עֶרֶב יַחְוִירוּ כְּזִיעַ

צְמוּחֵי אִילָנוֹת שׁוֹרְטִים הַשָּׁמַיִם.
מִסְתַּלֵּק לוֹ הַיּוֹם כְּאֵדֵי הַמַּיִם
נִצְפֶּה בּוֹ בְּרִגַּע, בְּכִלְיוֹן עֵינַיִם.
יָפָה הִיא תְּקוּפַת בֵּין עַרְבַּיִם

עֲלֻוָּה מְזֻהֶרֶת פּוֹצַעַת מָרוֹם,
נָגוּז לוֹ הַזְּמַן, חוֹלֵף כַּחֲלוֹם
נִרְאֶה, לֹא נִרְאֶה, פִּתְאוֹם.
שָׁקְעָה לָהּ הַשֶּׁמֶשׁ בְּדֹם.

איציק רייבר

המילים שלכם בעיתון

קוראים יקרים,
"קו למושב" נכתב עבורכם. יש בו מקום לתגובותיכם על הכתבות המתפרסמות בו, למאמרי דעה, לסיפורים ולשירים שכתבתם, ואף לתמונות שלכדו את עיניכם ונשמרו במצלמתכם. כתבו את שם הצלם בשם קובץ התמונה, חתמו על מאמרים ועל יצירות ושלחו אל: dror.maariv@gmail.com

תוכן

30 השנים הראשונות
שלושה עשורים אינם מספיקים לרישום "זיקת הנאה" מדרך משותפת לשתי נחלות
8

צילום: Military US

מלחמה בבית
האב רוצה שבנו יתפוס את מקומו במשק, הבן מקדיש את זמנו למוזיקה
12

שם ביס, פומלית
אי אפשר לעמוד בפני הפרי, ועוד פחות בפני קליפותיו המסוכרות
20

"קו למושב" גם באינטרנט – **תנועת המושבים:** www.tmoshavim.org.il ■ **תנועת האיחוד החקלאי:** www.ihaklai.org.il

קו למושב

■ **עורך** דרור יוסף
■ **מנהלת עיתון** עדנה זיו

■ **כתבים** חני סולומון, יעקב לזר, נחמן גלבוע, עו"ד אפרת חקיקת, יבל ברקאי, עו"ד איילת רייך-מיכאלי, מירי דג, זהר נוי, סלע קורן, אבי אובליגנהרץ, בר-כוכבא מדרשי, דפנה מאור, יוסי ברג
■ **דואר אלקטרוני** dror.maariv@gmail.com

■ **מזכירה והפקה** אסתי כלפון 03-5632547 esti.halfon@maariv.co.il
■ **עוזרת הפקה** מזי עוזרא
■ **גרפיקה מערכת** שרה ראובן
■ **גרפיקה מודעות** ניקולאי קולניק
מערכת 03-5632441
לוח 03-5682878

יועצי פרסום יעקב קניאל, יורם טביבי

טל' מודעות 03-5632547
פקס מודעות 03-5638728
מודעות kav_daf@maariv.co.il

סיימתם לקרוא?
אנא השליכו את הגיליון לפח המחזור הסמוך למקום מגוריכם.

© **המערכת והמנהלה רח' קרליבך 2, ת"א**
כל הזכויות שמורות. אין להעתיק, לתרגם, לשדר בכל אמצעי, לאחסן במאגר מידע, לפרסם או להפיץ בכל אמצעי כל חלק מן המודפס בעיתון הזה.

נמשכת מחאת הדבוראים: "עושים לנו עוקץ"

שר החקלאות ומנכ"ל משרדו נתקלו בסיור במפעלי "משקי הדרום" בהפגנת דבוראים, שנשאו שלטים ועליהם כתוב: "משרד החקלאות עושה תרגיל עוקץ לדבוראים"

חברי ארגון מגדלי הדבורים הפגינו פעם נוספת נגד מה שהם מכנים "תרגיל עוקץ", שמונח לטענתם בחוק רעיית דבורים וייצור דבש, שניסח משרד החקלאות. שר החקלאות ופיתוח הכפר יאיר שמיר, המנכ"ל רמי כהן ובכירי המשרד פגשו את הפגנת הדבוראים במהלך סיור במפעל "משקי הדרום". הדבורים מחו על המהלך שמוביל משרד החקלאות לשינוי נוסח החוק, שיוביל לטענתם לחיסול ענף הדבורים ולפגיעה בחקלאות.

אנשי הענף החלו במאבק בהחלטות משרד החקלאות לפני מספר שבועות, הנוגעות לשינוי חוק רעיית דבורים, והביטוי הראשון הפומבי למחאתם היה בתערוכת "יבול שיא", ב–6 בנובמבר.

בועז כנות, דבוראי ממושב אביגדור, דור שני לדבוראים מההתיישבות העובדת, שהשתתף בהפגנה: "אנו מוחים כנגד מהלך חד–צדדי של משרד החקלאות, שנכפה על החקלאים ללא התייעצות מוקדמת עם גורמים מקצועיים ולא עם החקלאים עצמם, שמוביל משרד החקלאות, להלאמת ארגוני הדבוראים ולשינוי מסמך חוק לרעיית דבורים וייצור דבש.

"החוק שהוצע טרום הבחירות נועד להגן על ענף הדבורים וההאבקה מהתערבות פוליטית או אחרת בעתיד, ולהעניק את התשתית הנדרשת לקיום ענף גידול הדבורים ומתן שירותי האבקה, בזכותם גדלים הגידולים החקלאיים ויש לנו מלפפון בסלט הישראלי, שכולנו אוהבים. אין מדובר כאן בנושא ייצור הדבש, אלא על הנושא הקריטי של האבקת גידולים חקלאיים.

"לא ברור מדוע משרד החקלאות מעוניין ליצור כאוס בענף, ללא רגולציה. בדיוק מסיבה זו נחוץ להרחיק פוליטיקה מחקלאות, בכדי לא להרוס את כלל החקלאות בישראל, רק בשביל ליצור עוד ג'ובים למקורבים. משרד החקלאות מחויב להמשיך לקיים ענף חקלאות וייצור מזון בישראל על בסיס קיומי ולא משיקולים פוליטיים", אומר כנות.

"אני מזכיר לכולם, כי מכוורות אינן קיימות במרכז הארץ. עיקר פרנסתנו אינה בתעשיות גדולות, אלא בחקלאות! לא ייתכן, כי שר החקלאות ייתן יד להרס התיישבות העובדת, החקלאות והציונות בגבולות המדינה, כנגד אנשים התורמים למדינה כה הרבה", הוסיף כנות. "אנו נמשיך למחות ולהיאבק נגד משרד החקלאות עד שידברו אתנו, מהלכים חד–צדדיים הנכפים על חקלאים שייכים למשטרים אחרים ולא לממשל דמוקרטי".

הדבוראים והנהלת מועצת הדבש הודיעו, כי לא הוזמנו למשרד החקלאות להתייעצות לפני ההחלטה על שינוי נוסח חוק רעיית דבורים וייצור דבש הקודם, שחובר ביזמת שרת החקלאות לשעבר, אורית נוקד, ובכירי משרד החקלאות, בהתייעצות עם מומחים מכלל הגורמים בענף לפני הבחירות.

הדבוראים הודיעו, כי הם מתכננים המשך מאבק בכל חלקי הארץ.

צילום: ארגון הדבוראים

הפגנת הדבוראים ב"משקי הדרום". "מהלך חד–צדדי של משרד החקלאות, שנכפה על החקלאים ללא התייעצות מוקדמת עם גורמים מקצועיים

"הסם המשוגע" נעצר במכס

כ-3,000 כדורי "יא-בה", שיועדו לעובדים מתאילנד במושבים ובקיבוצים, נתפסו בנתב"ג ע"י יחידות המכס של רשות המסים

יחידות הסמים של רשות המסים ממשיכות להתריע על הרחבת התפוצה של סם "יא–בה" המסוכן, הגורם להתפרצויות אלימות ולכיבים בעור. לדברי עובדי הרשות, המשלוחים מיועדים לעובדים תאילנדיים במושבים ובקיבוצים, ולכן קשים יותר לאיתור ולתפיסה.

כ–3,000 כדורי אקסטזי מסוג "יא–בה" ("הסם המשוגע") נתפסו לאחרונה בפעילות משולבת של יחידת הסמים ויחידת המודיעין של בית המכס בנמל תעופה בן גוריון ויחידת הסמים של מכס מרכז. חוקרי היחידות המיוחדות של רשות המסים בנמל התעופה ובדואר מרכז סיכלו שני משלוחים שיועדו לייי־שובים שונים בארץ, אחד הוטמן בתחתיות של קופסאות המכילות מוצרי קוסמטיקה והאחר – בתוך קופסה המכילה ממרח דגים.

הסם המוברח ארצה מבוסס על מתאמפטמין ומכיל גם חומרי צבע וקפאין בכמות גדולה מאוד. למרות גודלו הקטן של הכדור, הרכבו הייחודי גורם להתמכרות קשה מהכדור הראשון וגורם לתופעות לוואי של התפרצויות אלימות, גירוד עז של פני העור עד יצירת כיבים על הגוף כתוצאה מתחושת "נמלים זוחלות" מתחת לעור, נזק לכליות ולריאות ועוד.

במטה הסמים של רשות המסים מצביעים על העלייה הגוברת בחודשים האחרונים בהברחת סם זה, אשר נתפס כמעט מדי יום גם על ידי חוקרי יחידות הסמים של רשות המסים באשדוד ובחיפה, וכן על ידי מדור כלבני הסמים של המכס. הסם, שעלותו הממוצעת היא כ–300 שקלים לכדור, נשלח לרוב באמצעות הדואר ומוסתר במוצרי מזון, בתרופות, באריזות ממרחים וקוסמטיקה, בפסלי בודהה, במסגרות תמונות ועוד.

בתקופה האחרונה, נתפסו על ידי עובדי המכס כמויות עצומות של כדורים, כ–5,000 מדי חודש, בחבילות שנשלחו מתאילנד ויועדו לעובדים הזרים בקיבוצים ובמושבים ועל כן, קשים יותר לתפיסה. במטה הסמים של רשות המסים מבהירים, כי הם פועלים להעלאת המודעות של ועדת הסמים בכנסת למסוכנות הסם ולתפוצתו הרחבה, וכי בכוונתם להמשיך ולמנוע את החדרת הכדורים לארץ.

צילום: דוברות רשות המסים

סם "יא–בה" מוברח. הוסתר באריזות מוצרים קוסמטיים

בנגב יקום יישוב חדש

הממשלה אישרה פה אחד את הצעת שר הפנים להתחיל בהקמת יישוב קהילתי במועצת רמת נגב. המלצות לביצוע יוגשו לשרים בעוד כחודש וחצי

הצעת שר הפנים, גדעון סער, להקים יישוב קהילתי חדש במועצה האזורית רמת נגב, בסמיכות למבני המועצה האזורית רמת נגב ודרומית לצומת משאבים, קיבלה את אישור הממשלה.

ההחלטה על הקמת היישוב במועצת רמת נגב נעשתה בהתאם למדיניות הממשלה המוצהרת, לפיה היא תקדם ותפתח את הפריפריה ותפעל למשיכת אוכלוסייה חדשה לנגב. האזור המוצע ליישוב הקהילתי החדש הוא אגן ההתיישבות משאבים, בתחום השיפוט של המועצה האזורית רמת נגב, שיש לו פוטנציאל גדול למשיכת אוכלוסייה בשל קרבתו לבאר שבע ולמבני המועצה האזורית, המשמשים כמרכז שירותים ליישובים הסמוכים אליהם ולכלל יישובי המועצה.

על פי ההחלטה, הקמת היישוב צריכה להתבסס על עבודת מטה מקצועית ומשותפת לגורמים מקצועיים רלוונטיים. בתוך כך, במסגרת הצעת המחליטים של השר סער, שאושרה בממשלה, נקבע כי על הממשלה להטיל על יושב ראש המועצה הארצית לתכנון ולבנייה לקיים דיון בהקדם בנושא הקמת היישוב, לצורך בחינת מגוון ההיבטים התכנוניים והיבטים נוספים הכרוכים בהם, וכדי לגבש את ההמלצות בנושא, שיוגשו לממשלה בתוך כחודש וחצי.

תהליך זה במועצה לתכנון ולבנייה נעשה לפי חוק התכנון והבנייה והנחיית היועץ המשפטי לממשלה. בזמן שיעבור עד דיון השרים בהמלצות, על משרד האוצר להגיש לממשלה את סיכום התייחסותו להיבטים התקציביים הכרוכים בהקמת היישוב הקהילתי.

עשרת ימי תשובה

החטיבה להתיישבות ציונית הודיעה על סיוע בפעולות פיתוח בהתיישבות, אבל הקציבה עשרה ימים בלבד להגשת הבקשות

מרחב מרכז של החטיבה להתיישבות בהסתדרות הציונית הודיע ב–10 בנובמבר על אפשרות לקבל סיוע כספי, שמיועד לפעולות בפיתוח ההתיישבות הכפרית במועצות האזוריות וביישובים שבטיפול המרחב.

על פי ההודעה בדבר מתן סיוע בפעולות פיתוח התיישבות בשנת 2013, היו רשאיות להגיש בקשות: המועצות האזוריות מטה בנימין, שומרון, בקעת הירדן, מגילות וגוש עציון. כמו כן, כל היישובים שבתחום שיפוט המועצות האזוריות האלה, בהם 18 מושבים, הורשו לבקש סיוע, והוא יינתן במענקי תשתית ובתחומים קליטה וחברה ומערכות תומכות (מרכז טיפוח יזמות – מט"י, מחקר ופיתוח אזורי תעסוקה).

על פי ההודעה, על המבקשים להגיש את המסמכים הנחוצים לבחינת הבקשות ואת הבקשות במשרדי המרחב בשער בנימין, עד 20 בנובמבר 2013, עשרה ימים בלבד לאחר פרסום ההודעה.

כמו כן, הודיעה החטיבה, כי הפעלת התקציב ליישובים שקיבלו פנייה להסדר חוב (אגודות ומתיישבים) מותנית בהסדרת החוב. במקומות ובנושאים שבהם נדרש אישור לפעולות ממשרד הביטחון או מגורם אחר, היה על הפונים להמציא את האישור בכתב. הפונים לעזרה הוזהרו: "בקשת סיוע שלא תכלול את כל המסמכים הנדרשים על פי הנוהל המפורט באתר, או שלא תוגש עד למועד הנקוב לעיל, לא תובא לדיון".

פנינו ליובל פונק, מנהל מרחב מרכז בחטיבה להתיישבות, ושאלנו אותו מדוע הוקצו רק עשרה ימים להגשת מסמכי הבקשות לסיוע. פונק השיב: "טווח הזמנים אמנם קצר ונובע, בין היתר, מהעובדה ששנת התקציב 2013 על סף סיומה ודרוש גם זמן לבחינת הבקשות, מיונן ודירוגן בהתאם למשקולות על פי הקריטריונים הקבועים.

"היישובים, המתיישבים והמועצות ערוכים עם הבקשות מזה זמן רב ואך המתינו לפרסום 'הקול הקורא'".

בתוך כך, הודיעה חטיבת קליטה וחברה בחטיבה להתיישבות על מתן סיוע בפעולות מלווים חברתיים של התנועות המיישבות לשנים 2013–2014.

חטיבת קליטה וחברה בחטיבה להתיישבות מודיעה על אפשרות לקבל סיוע כספי, בסך 300 אלף שקלים, שיהיה מיועד להשתתפות בעלויות העסקת המלווים החברתיים של התנועות המיישבות, המטפלות ביישובים שבמועצות האזוריות וביישובים שבטיפול החטיבה.

על הבקשה להגיע למשרדי החטיבה בירושלים עד 1 בדצמבר 2013, אחרת הבקשה לא תכובד ולא תידון.

תושב נהלל התאבד

מוותיקי המושב (87) סיים את חייו וביקש לא לקיים הלוויה

גמי עמיעד (קריקסר), מוותיקי מושב נהלל (משק מספר 12), נטל את נפשו בכפו ביום רביעי שעבר, 13 בנובמבר, והוא בן 87. השאיר אחריו אישה, מרים, שלושה ילדים ונכדים. המשפחה ישבה שבעה עד יום שישי, 15 בנובמבר.

בצוואה שהשאיר אחריו ביקש גמי עמיעד לא לקיים לו טקס הלוויה לאחר מותו. הסיבה להתאבדותו אינה ידועה, אך ייתכן שהוא קץ בחייו בגין הסבל והכאב הרבים שהסבה לו פגיעה בשתיים מחוליות הגב התחתון.

עמיעד היה נשוי למרים בורוכוב, מחמולת שטורמן המפורסמת מעין חרוד, ולהם שלושה ילדים. הבן משה ואחד הנכדים עובדים בדיר הכבשים והסב עזר להם בהובלת בליל האוכל ממרכז המזון עד הרגע האחרון כמעט.

חברו הטוב, מרדכי (חוסקה) ירדנאי (89), סיפר על גמי ל"קו למושב": "הוא לא הצליח לישון בשכיבה ונרדם על הכורסה. בעבר היו להם פרות ומקור רווח גדול מתרנגולי הודו. את רפת הפרות הם סגרו כשירדו בשנות ה–50' עם בני המושבים וההורים שלהם. הם עבדו קשה מאוד, ולא היה להם קל".

איך הכרת אותו?

"לחמנו יחד במלחמת העצמאות, בגדוד 89, בקרב על לוד בפיקודו של משה דיין. גמי היה גיבור".

היו סימנים לכך שגמי ייטול את חייו?

"לא, ממש לא. יומיים לפני מותו הוא עוד התווכח בעוז בהרצאה בה השתתפנו".

ידיעות ■ ידיעות ■ ידיעות

רוכב אופנוע נהרג

רוכב אופנוע בן 50, שרכב בצהרי שישי שעבר סמוך למושב זוהר שבחבל לכיש, החליק בכביש ואיבד שליטה על האופנוע. הרכב הדו–גלגלי התנגש במכונית פרטית שיצאה מהמושב והרוכב נפגע בראשו באורח אנוש.

חובשים ופראמדיקים של מד"א חשו למקום וביצעו פעולות החייאה בפצוע, שהיה מחוסר הכרה עם פגיעת ראש, ולאחריהן נאלצו לקבוע את מותו.

בשעות אחר הצהריים הותר לפרסם את שמו, אליהו מלכה, ממושב שדה דוד. מחקירת בוחני התנועה של מרחב לכיש עולה, כי הגורם לתאונה הוא, ככל הנראה, אי מתן זכות קדימה של הנהג שיצא מהמושב. הנהג עוכב לחקירה.

נפצע קשות בראשו

גבר בן 50 נפל מסולם ביסוד המעלה ונפצע באורח קשה בראשו.

חובשים מתנדבים של ארגון "איחוד הצלה" העניקו טיפול רפואי ראשוני לבן 50, שעמד על סולם ונפל מגובה של כשלושה מטרים ברחוב השקד ביסוד המעלה, ונחבל קשות בראשו.

לאחר הטיפול הראשוני המקום, פונה הפצוע להמשך קבלת טיפול בבית החולים רמב"ם בחיפה.

נפל מגג ונפצע קשה

בן 55 נפל מגג בגובה שלושה מטרים ביום שישי שעבר בכפר חיטים ונפצע קשה.

חובשים מתנדבים של סניף "טבריה" של ארגון "איחוד הצלה" העניקו טיפול רפואי ראשוני לגבר בן 55, שנפל מגג שגובהו כשלושה מטרים בכפר חיטים, ונחבל בראשו.

לאחר הטיפול הראשוני, פונה הפצוע להמשך קבלת טיפול רפואי בבית החולים רמב"ם בחיפה כשמצבו מוגדר קשה.

נדקר בכניסה לתירוש

דובר מד"א, זכי הלר, הודיע שבלילה שבין ראשון לשני השבוע, בשעה 00:39, נמסר למוקד מרחב לכיש דיווח על גבר כבן 30 שנדקר סמוך לכניסה למושב תירוש.

חובשים ופראמדיקים של מד"א הוזעקו למקום, טיפלו בפצוע ופינו אותו לבית החולים הדסה בירושלים. לבית החולים הגיע הפצוע במצב בינוני, בהכרה ובמצב יציב, עם דקירה בפלג גופו העליון וחבלות בגוף.

ילד חולץ מרכב חונה

ילד ננעל ברכב

מספר דקות לאחר שילד ננעל ברכב חונה במושב צפריה, הוא חולץ על ידי אזרחים טובים שעברו במקום. פראמדיק של ארגון "מד"א, הצלה, כפר חב"ד והמושבים" בדק את הילד, שהרגיש טוב ולא נזקק לטיפול רפואי.

30 שנה אינן מספיקות

סכסוך בין שכנים על זכות השימוש בדרך משותפת הסתיים בקביעת בית המשפט המחוזי: אין די אפילו ב-30 שנות שימוש בדרך כדי להתיר רישום של "זיקת הנאה" ברמ"י

בית המשפט המחוזי בתל אביב קבע לאחרונה בפסק דין עקרוני, שאי אפשר להקנות "זיקת הנאה" בדרך משותפת מכוח שימוש, אף אם השימוש נמשך יותר מ–30 שנה.

שאלת זכות השימוש בדרך "משותפת" שבין הנחלות במושבים היא נושא "טעון", המגיע לעתים מזומנות לבתי המשפט. הפעם תבע בעל נחלה במושב מגשימים את שכניו, בדרישה לקבלת "זיקת הנאה" בדרך העוברת בחצרם, נוכח השימוש הרצוף הנעשה על ידו בדרך, לטענתו, במשך 30 שנים.

בימ"ש השלום בתל אביב קיבל את התביעה וקבע, כי אכן נעשה שימוש רצוף המצדיק הקניית זכות של "זיקת הנאה" לדרך בנחלת שכניו. בית המשפט הסתמך בפסיקתו על חוק המקרקעין הקובע, כי שימוש רצוף במקרקעין במשך 30 שנים עשוי להקנות למשתמש "זיקת הנאה" לאותו שימוש.

החלטת בית משפט השלום לא הייתה "המילה האחרונה" במקרה זה, משום שהשכנים–הנתבעים ערערו על ההחלטה בבית המשפט המחוזי. הערעור התקבל ונקבעה הלכה עקרונית, לפיה אין אפשרות להקנות "זיקת הנאה" לקרקע ברשות מקרקעי ישראל, אף אם השימוש בה ממושך מ–30 שנה.

בקביעתו זו, ביטל ביהמ"ש המחוזי הלכה קודמת, שבה נקבעה "זיקת הנאה" למקרקעי המדינה. המחוזי קבע, שהוראת חוק המקרקעין, המסייגת הקניה של "זיקת הנאה" מכוח שימוש של שנים בקרקע של המדינה (בניגוד לקרקע פרטית), ברורה וחד–משמעית ואי אפשר לפרשה בצמצום. לפיכך, אין להקנות "זיקת הנאה" לדרך, גם אם נעשה בה שימוש על ידי השכן במשך שלושה עשורים.

עו"ד גד שטילמן. בעל נחלה שבה עוברת הדרך יכול להפסיק את המעבר של שכניו
צילום: טאו' תקשורת

בנימוקיו, הבהיר ביהמ"ש, כי תכליתו של הכלל הקובע כי לא תהא זיקת הנאה מכוח שנים במקרקעי ציבור (באחריות רמ"י) היא "להגן על מקרקעין אלה ולמנוע כרסום בהם על ידי מי שעושים דין לעצמם...".

ביהמ"ש הרגיש, כי נוכח מעמד המערערים על הקרקע – "ברי רשות" שאינם רשאים להעביר את זכותם ללא אישור הרשות, "קשה להלום תוצאה לפיה תיווצר זיקת הנאה מכוח שנים בחלקה אשר המחזיק בה ממילא איננו מורשה להתיר את השימוש בה לאחר, שהרי בכך הוא כביכול מקנה זכויות מעבר למה שהותר לו".

ביהמ"ש הוסיף, שאין להתיר קיומן של זיקות הנאה ללא ריסון בלשכת רישום המקרקעין: "קיומן של זיקות הנאה שאינן רשומות הוא תופעה בלתי רצויה, שרק עלולה ליצור תוהו ובוהו קנייני ולגרום לסכסוכים אינספור במקרים בהם תיעשנה עסקאות בנחלות במושבים".

בנוסף לטיעון המשפטי, ביסס ביהמ"ש את פסק דינו על שני נימוקים עקרוניים נוספים. ביהמ"ש קבע, כי התקופה שבה נעשה שימוש בדרך בהסכמה לצורך מעבר לחממה משותפת שהייתה להורי המשיב ולהורי המערערים לא תבוא במניין 30 השנים, משום שבחלק מהתקופה השימוש בדרך נעשה בהסכמת הצדדים לצורך עיבוד של החממה המשותפת, הרי שתקופה זו אינה נמנית. כפועל יוצא מכך, נעשה שימוש במשך 30 שנים ברציפות על ידי המשיב.

כמו כן, קבע ביהמ"ש שקיומה של דרך אלטרנטיבית בשטח חצרו של המשיב, היכולה לשמש אותו לצורכי מעבר, גורעת מזכותו לקבל זיקת הנאה בדרך העוברת בחצר שכניו המערערים.

עורך דין גד שטילמן, שעוסק בדיני אגודות שיתופיות וייצג את המערערים, מציין שבסוגיה עקרונית זו טרם ניתנה הכרעה בביהמ"ש העליון ויש בפסק דין מחוזי זה כדי להשפיע על אלפי בעלי נחלות הנוהגים לעשות שימוש משותף לאורך שנים בדרך שבין נחלותיהם, שלעתים עוברת כולה בחצרו של אחד מהם.

לדבריו, המשמעות העיקרית של פסק הדין היא שבעל נחלה שבה עוברת הדרך בשימוש משותף של שכניו יכול להפסיק את המעבר של שכניו ולמנוע רישום "זיקת הנאה" מכוח שימוש של שנים.

נפצעה על ההר הלבן תמיד

צעירה החליקה באתר הסקי המלאכותי בגלבוע ונפגעה בברכה, וכעת תובעת את מפעילי האתר במאות אלפי שקלים

נ', תושבת פתח תקווה, נפלה ונפצעה במסלול גלישה למתקדמים באתר "סקי בגלבוע", שפועל כל השנה ומציע משטח גלישה מלאכותי. בתביעתה נטען, כי למרות שציינה במפורש בפני מפעילי האתר כי היא גולשת מתחילה, לא בוצעה בפועל שום הפרדה בין מסלולי הגלישה המיועדים למתחילים ולמתקדמים, וכן לא הוענק לה, לכאורה, ציוד מגן, על אף בקשתה.

בעקבות הנפילה, פונתה הצעירה לבית החולים ועד היום היא סובלת מכאבים, מצלקת בברכה השמאלית ומהוצאות רבות בגין טיפולים, נסיעות ותרופות. הצעירה הגישה לבית משפט השלום בתל אביב דרישה לפיצויים, שבה היא תובעת את אתר הגלישה, שהקימה חברת "יעקב יעקב ובניו", ובראשה ששון יעקב מתל תאומים, ואת החברה המבטחת שלו, "הראל חברה לביטוח", במאות אלפי שקלים בגין הנזקים שנגרמו לה, לטענתה.

על פי כתב התביעה שהגיש בשם הצעירה עו"ד דוד פייל, בדצמבר 2011 היא יצאה לבילות באתר סקי על שלג מלאכותי בגלבוע, המציע פעילויות "אקסטרים" ובהן שני מסלולי גלישה, סקי, למתחילים ולמתקדמים. עם הגעתה למקום התבקשה למלא טופס, שבו ציינה במפורש כי היא גולשת מתחילה, אך פרט זה, כך נטען על ידה, לא שינה את התנהלות מפעילי האתר כלפיה. על פי התביעה, מפעילי האתר לא הפרידו בין המסלולים ואפשרו לגולשים מתחילים לגלוש במסלול המיועד למתקדמים.

נ' מצאה את עצמה גולשת במסלול המיועד לבעלי ניסיון בגלישה, וכתוצאה מכך היא נפלה, נחבלה ונזקי האירוע מלווים אותה עד היום, כשנתיים לאחר האירוע. בעקבות הנפילה, פנתה נ' לבית המשפט והגישה תביעה נגד אתר הגלישה וחברת הביטוח שלו, "הראל".

עו"ד דוד פייל. "פעלו באדישות ובחוסר אכפתיות כלפי הגולשים, לרבות התובעת, תוך זלזול בבריאותם"
צילום: שי שקולניק

בטרם יצאה לגלוש במסלול, הצעירה ביקשה מגני ברכיים, אך נענתה כי אין בכך צורך. עו"ד פייל: "מפעילי האתר גם לא טרחו להדריכה ולציין בפניה, כי במורד מסלול הגלישה למתקדמים קיימת רמפה, שאינה גלויה למי שעומד בראש המסלול".

בתביעה מתואר כיצד הצעירה, חסרת כל ניסיון בגלישה וללא מגני ברכיים, גלשה במורד המסלול ועם הגיעה לרמפה המוצבת בה היא הוטחה בעוצמה אל הקרקע, נחבלה קשות ופונתה לבית החולים העמק בעפולה כשהיא סובלת מפצע פתוח בברך שמאל.

על פי כתב התביעה, לאחר חיטוי הפצע בבית החולים, תפירתו וחבישתו, היא שוחררה לביתה, אולם הכאבים לא חלפו, אלא התגברו. הפצועה פנתה לקבלת טיפול רפואי בקופת החולים ואובחנה כמי שסובלת מנפיחות בברך שמאל ומפצע המלווה בהפרשות, שבמרכזו אודם ונפיחות. בקופת החולים הוצאו התפרים מהפצע והוא נחבש מחדש.

כחודש לאחר הפציעה, בעקבות כאבים חוזרים ונשנים בברכה, הופנתה הצעירה לבדיקת אולטרה–סאונד של ברך שמאל. ממצאי הבדיקה העידו על קרעים תוך–סיביים בברך. "כתוצאה מהתאונה, סובלת התובעת עד היום מכאבים וממגבלות בתנועת הברך השמאלית וכן, מצלקת גסה ומכוערת", אומר עו"ד פייל.

לדבריו, הצלקת הגדולה והגסה שנותרה בברכה השמאלית גורמת לתובעת בושה ופגיעה קשה בדימויה העצמי. כתוצאה מכך, היא נמנעת כמעט לחלוטין מלבישת בגד ים, חצאיות ומכנסיים קצרים שחושפים את ברכיה. עד התאונה הייתה נ' עצמאית לחלוטין וביצעה את כל פעולות היום–יום בעצמה, מסביר עורך דינה, אולם בעקבות המפגע, הכאבים והמגבלות שמהם היא סובלת, היא נזקקת ותזדקק בעתיד לעזרה של הזולת בכל פעולה.

עו"ד פייל מציין גם את ההוצאות הכספיות הגדולות הכרוכות בטיפולים הרפואיים שעברה התובעת, ביניהם טיפולי פיזיותרפיה וטיפולים משלימים אחרים, אשר בגינם ובגין הנסיעות שנכפו עליה בגללם נגרם לה נזק כספי.

לאור כל זאת טוענת נ' לרשלנות האתר. כתב התביעה מאשים את מפעילי האתר שהגיו גו שיטת עבודה לא–בטוחה, שלא הדריכו את התובעת ולא הזהירו אותה כראוי מן הסכנות הכרוכות בגלישה, לא סיפקו לה אמצעי מגן, הפרו את חובות הבטיחות שאמורות להגן על הגולשים, "וכן פעלו באדישות ובחוסר אכפתיות כלפי הגולשים, לרבות התובעת, תוך זלזול בבריאותם".

בבית המשפט תובעת הצעירה, לאור ההוצאות הכספיות, הסבל והנזקים שנגרמו לה, מאות אלפי שקלים מהאתר "סקי בגלבוע" ומהחברה המבטחת אותו.

כתובת לשליחת מאמרים: dror.maariv@gmail.com

אזהרה מחיסול מפעלי המים ביישובים הכפריים

רשות המים מציעה מודל לתאגוד של מפעלי המים ביישובים המתוכננים וביישובים הקהילתיים בתחומי המועצות האזוריות

בועז מקלר רו"ח
יעקב צ'סנר כלכלן

בעת האחרונה, רשות המים מנסה לשנות את מדיניות אספקת המים ביישובים הכפריים בתחומי המועצות האזוריות. בדיונים משותפים עם מרכז המועצות האזוריות עולה האפשרות למודל תאגוד של מפעלי המים של היישובים המתוכננים והיישובים הקהילתיים, במסגרת המועצה האזורית או במסגרת אחרת.

רשות המים פרסמה טיוטה להערות ולדיון לשל עקרונות לאספקת המים לבית ומתן שירותי ביוב בתחומי המועצות האזוריות, ואנו העברנו לרשות את הערותינו לנוסח הטיוטה, ולפניכם עיקריהן:

א. בטרם קובעים מטרות לרגולציה, ראוי לבחון האם המרחב הכפרי עומד במבחני אמינות ורציפות של אספקת שירותי מים. אם התשובה על שאלה זו חיובית, כפי שאנו משוכנעים, אזי ודאי העמסת עלויות רגולציה נוספות על ספקים של מפעלי מים קטנים תיצור נזק כלכלי מיותר.

ב. במרבית היישובים המתוכננים המים הנם תשומת ייצור עיקרית ומזה נגזרות כל פעולות הספק – לרבות היחס לפחת המים, שיקום צנרת ראשית, תיקונים ועוד – המקבלות ביטוי בדוח הרווח וההפסד של האגודות החקלאיות, המשמש כלי ניהולי לחברי אגודת היישוב המתוכנן, ולהם יש אינטרס עליון ביעילות מרבית ובהקטנת עלויות.

ג. בניגוד לטענת רשות המים, כללי התעריפים (ספקים מקומיים) מתקיימים במרבית היישובים המתוכננים, למעט בקיבוצים שיתופיים, שבהם ממילא תקציב החבר מכסה את עלויות המים אם בגבייה ישירה מהחברים ואם מתקציב האגודה המשלימה את ההפרש הנדרש.

ד. נקודת המוצא של הטיוטה המוצעת היא הדמיון בין אספקת המים במגזר הכפרי למצב בתחומי התאגידים, אך במציאות אין דמיון בין שני המגזרים, המאפיין את מבנה משק המים במגזר הכפרי שונה מהותית מהמגזר העירוני: מפעלי מים קטנים, אין היתכנות כלכלית לחברת תשתיות מים של יישובים שונים, העלות למ"ק גבוהה יחסית (פיזור של יחידות הדיור על אורך צנרת קיים) ועוד.

ה. גם ביישובים שבהם אין יכולת ניהולית, חסרה יכולת גבייה או יכולת גיוס הון לשיקום תשתיות, נמצא פתרון בדרך של הפעלה על ידי גורם חיצוני הפועל תחת הכללים של ספקים מקומיים.

ו. פעולות רשות המים בשנים האחרונות בכלל ובשנה האחרונה בפרט, במיוחד העלאת תעריף רכישת המים לבית למגזר הכפרי, מחבלת במאמץ הניהולי והכספי שהושקע בשנים האחרונות בשיקום תשתיות. חלק ניכר ממענקי הסכם המים החקלאיים (הסכם בין משרדי האוצר, החקלאות והתאחדות חקלאי ישראל) הופנה לשיקום מערכות המים בשטחי המחנה ביישובים המתוכננים.

לסיכום: אם אין בכוונת רשות המים להלחים או לפרק את מפעלי המים בהתיישבות הכפרית על ידי הטלת מטלות רגולטוריות וכספיות נוספות, יש להפחית לאלתר את תעריפי הרכישה של מים ביתיים ולהעמידם על תעריף ממוצע התאגידים.

מערכות המים במרבית היישובים המתוכננים מנוהלות היטב. פעולות הרגולטור, בעיקר העלאת התעריפים לבית וחוסר התחשבות בייחודיות של המגזר בכל הקשור לגינון הציבורי, מטילות על היישובים מעמסה כלכלית מיותרת.

ברז מים. יש להפחית לאלתר את תעריפי הרכישה

אל תאבדו את החקלאים

בעשור האחרון התעצמה המגמה של צמצום במספר החקלאים בארץ ובעולם המערבי, למרות התפתחותה של חקלאות מודרנית

דודו קוכמן

חקלאות מודרנית דורשת כלים ותשתית ובלעדיהם לא ברור מאליו שתיוותר לנצח. העוסקים בחקלאות נדרשים לעבודה קשה והכנסתם אינה מובטחת תמיד, שכן היא תלויה בפגעי מזג האוויר, בשווקים וגם באירועים המתרחשים במדינות אחרות. החקלאים הם אלו שנאלצים תמיד לקחת את הסיכון, למרות שחלקם בהכנסה מהמחיר שנגבה מהלקוח במרכול הוא המועט ביותר.

מעבר להבטחתה של תוצרת חקלאית טרייה במהלך כל השנה, לחקלאות בישראל תרומה מכרעת לשמירה על שטחים פתוחים וליצירת נוף מורשת, להבטחת גבולות ולשמירה על קרקעות וכמובן, תרומה אקולוגית, שבאה לידי ביטוי בשיפור איכות האוויר, קליטת פסולת עירונית וסיוע בחלחול מי גשמים לאקוויפרים.

החקלאות הישראלית נחשבת בעולם מתקדמת ומובילה, אך הסימנים מעידים על כך שהמצב עלול להשתנות תוך מספר שנים. הכתובת כבר על הקיר – רבים מבני דור ההמשך מוצאים אלטרנטיבות קלות יותר לעבודה עם הכנסה גבוהה בהרבה מהשכר שזוכה לו החקלאי, שכידוע אינו נמצא בעשירון העליון. הצעירים אינם עושים זאת משום העבודה הקשה, אלא בעיקר משום יחסה המידרדר של המדינה לחקלאות ולחקלאים.

להתיישבות בארץ יש מאפיינים ייחודיים ועיקרם שהם מבוססים על התארגנות של חברים בקואופרטיבים (מושבים, כפרים, קיבוצים ואחרים). מאפיין נוסף הוא תפיסת העולם שהייתה רווחת בעבר: אין לאחוז בקרקע פרטית, למרות שמרבית ההתיישבות הוותיקה גאלה קרקעות. לכן, רגע אחרי שהראשונים רכשו קרקעות, הם מסרו אותן לחזקת קרן קיימת לישראל, שניהלה את הקרקעות עד תחילת שנות ה-60', אז הוקם מינהל מקרקעי ישראל על מנת לנהל את קרקעות המדינה, את נכסי הנפקדים ואת קרקעות קק"ל.

אולם בארצנו ה"נאורה", במקום לסייע בטיפוחה ובקידומה של ההתיישבות המפוארת, עושים פקידים במשרדי ממשלה מסוימים הכול על מנת להערים קשיים על הגרים במרחב זה ועל מאמציהם להרוויח את לחם חוקם.

למרות ה"הורים" הרבים למרחב הכפרי, שכן משרדי ממשלה רבים עוסקים בו, התחושה היא שהמרחב נותר יתום במאה ה-21. כך למשל קורה, שמשרד אחד מחליט על ביצוע החלטה שיישומה תלוי במשרד אחר, שאינו רוצה לקיימה. בנוסף נמצא, כי החלטות ממשלה הקשורות במרחב הכפרי מתנגשות בהחלטות מנוגדות של ועדות פקידים שהקימה אותה ממשלה.

וכך, אט-אט הופכים את החקלאים ל"פולשים" באדמתם, כאשר גורמים בזרועות המדינה מנסים לטשטש בעקביות את זכויותיהם ההיסטוריות בקרקע, באמצעות רשות מקרקעי ישראל, על מנת לנכס אותן לצורך בנייה.

בישראל יש כאלף נקודות התיישבות, רובן הגדול באזורי פריפריה, ותושביהן כובשים את הנגב ואת הגליל, את הערבה ואת הגולן. כמי שהוביל את בניין הארץ, המרחב הכפרי רואה את עצמו שותף לאתגרים העומדים בפני המדינה וער למצוקת הדיור, אולם נדמה, כי המדינה רואה בו נטל ולא שותף.

בניגוד לישראל, בשאר העולם המערבי למדו להעריך ולהוקיר את המרחב הכפרי שזוכה במדינות רבות לתקציבי מחקרים, לסיוע עקיף וישיר לחקלאות ובתכניות ארוכות טווח. בעולם מבינים, כי פיתוח בר קיימא של המרחב הכפרי חשוב לציבור הרחב, לא פחות מאשר לאוכלוסייה הכפרית ולחקלאים עצמם.

המרחב הכפרי הוא נכס אסטרטגי למדינה ולתושביה ועל המדינה, על כל זרועותיה, להקצות את כל המשאבים הדרושים כדי שהמרחב הכפרי יישאר משמעותי לדורות הבאים. לשם כך, נחוצה חשיבה מערכתית, ארוכת טווח ומרחיקת ראות שבה יהיו שותפים נציגי ההתיישבות, שלא תהיה תלויה בפקיד זה או אחר או בממשל זה או אחר. רק אז נוכל לראות שהמרחב הכפרי מוביל לשינויים ראויים ואינו מובל לשינויים, שעל חלקם כולנו נצטער בעתיד.

הכותב הוא עו"ד
ומזכ"ל כפרי האיחוד החקלאי

חקלאי בשדה. בניגוד לישראל, בשאר העולם המערבי למדו להעריך ולהוקיר את המרחב הכפרי

בסימן שאלה

עו"ד איילת רייך-מיכאלי

כתובת לשאלותיכם
dror.maariv@gmail.com

תיקון פקודת מחלות בעלי חיים

הצעת החוק עומדת בכנסת בפני קריאה שנייה ושלישית. מה יהיו ההשלכות של תיקון הפקודה על המגדלים? כיצד יוכל מאבק משותף לתקן את הפגיעה?

בחודש יוני 2012 פרסם היועץ המשפטי של משרד החקלאות תזכיר חוק שמטרתו להביא לתיקון פקודת מחלות בעל חיים. בשעתו התרעתי, כי השלכות התיקון המוצע לא ייטיבו עם ציבור החקלאים. אולם, מגדלי העופות לא הקימו קול צעקה והתליכים לתיקון הפקודה התקדמו כסדרם עד שלאחרונה, ב–6 באוגוסט 2013, דנה ועדת הכלכלה של הכנסת, בראשות פרופסור אבישי ברוורמן, ואישרה את הצעת החוק לתיקון הפקודה לקריאה שנייה ושלישית.

גם היום, מאבק משותף של המגדלים עשוי להקטין את היקף הפגיעה שעלולה להיגרם נוכח התיקון המוצע. מפאת חשיבות הדברים, ראיתי לנכון להביא בפניכם את תמצית הסעיפים שיובאו בפני הכנסת לקריאה שנייה ושלישית. לפי התיקון, שר החקלאות ימנה ועדה, שתפקידה יהיה לבדוק בקשות לתשלום פיצויים שיגישו חקלאים, אשר המדינה הורתה להשמיד את בעלי החיים שבבעלותם בגין מחלה.

התיקון המוצע מסמיך את הוועדה לשלול מהחקלאי פיצויים במקרה שהוא הפר הוראה מהותית מהוראות הפקודה או מהוראות הביצוע, אם הוכח לוועדה שהפרה תרמה באופן מהותי להפצת המחלה שבשלה הומת בעל החיים. שר החקלאות, באישור ועדת הכלכלה, יקבע את ההוראות מתוך הפקודה שיראו אותן כהוראות מהותיות.

עוד נקבע, כי לפי אמות מידה שיגדיר שר החקלאות, תהיה רשאית הוועדה להעניק לחקלאי פיצויים חלקיים גם במקרה שהפר את הפקודה הפרה מהותית. חשוב להבין, כי זהו שינוי משמעותי בנושא הפיצוי המשולם לחקלאי לאחר השמדת בעל חיים שבבעלותו. עד היום, המדינה הייתה יכולה לשלול מהחקלאי תשלום פיצוי לאור מעשה או מחדל שביצע, אך ורק אם הוכיחה קשר סיבתי בין המעשה או המחדל לבין הידבקות בעל החיים במחלה.

המדינה התקשתה להוכיח

על פי רוב, המדינה התקשתה מאוד להוכיח, כי המעשה או המחדל של החקלאי גרם להידבקות במחלה, ובמרבית המקרים, נאלצה לשלם את הפיצויים. לפי התיקון, במקרה שבו המדינה תגלה בדיעבד, כי החקלאי לא קיים אחת או יותר משלל הוראות הפקודה והתקנות, תוכל המדינה לשלול את הפיצויים, ולא יהיה עליה להוכיח, כי הפרת ההוראה גרמה באופן ישיר להידבקות בעלי החיים במחלה.

התנאי לשלילת הפיצויים או חלקם נוסף רק לאחר שנשלחה ממשרדי התנגדות לתיקון הפקודה, אז שונה הנוסח המוצע ונקבע, כי רק הפרה "מהותית", שיש בה כדי לגרום להפצת מחלה כלשהי, תביא לשלילת הפיצויים. לאחר מכן, תוקן הנוסח פעם נוספת ונקבע, כי על הוועדה להשתכנע שההפרה המהותית תרמה באופן משמעותי להפצת המחלה שבשלה הומת בעל החיים.

יחד עם זאת, אני סבורה כי התיקון המוצע מעניק לוועדה שיקול דעת רב, אשר עלול ליצור מציאות חדשה, לפיה קבלת פיצויים תיהפך לחריג של הכלל. כמו כן, לאור הניסוח הכללי של הסעיף, אני צופה קושי רב בתקיפת שיקול דעתה של הוועדה בבית המשפט. לדידי, עליכם להרים את הכפפה, להתאחד ולעמוד על כך, כי בוועדה יישב נציג החקלאים (דרישה זו הועלתה בפני ועדת הכלכלה על ידי מזכ"ל התאחדות חקלאי ישראל, אבשלום וילן, והדיון בה טרם הסתיים). כמו כן, יש לדרוש את צמצום היקף ההוראות שייחשבו הוראות מהותיות, ואת הגבלת שיקול הדעת של שר החקלאות בקביעת אמות המידה.

נושא נוסף שבו עוסק התיקון הוא הסדר ביטוחי חלופי לתשלום פיצויים. התיקון קובע, כי המדינה לא תשלם פיצויים לפי הפקודה אם לגבי אותו סוג או מין של בעל חיים ולגבי אותה מחלה שבשלה הומת, קיים הסדר ביטוחי נאות לתשלום תגמולי ביטוח ולפיו, השתתפות המדינה בדמי הביטוח היא בשיעור הולם. לפי סעיף זה, המדינה תעביר את תשלום הפיצויים לידי חברות ביטוח וחקלאים יהיו מחויבים בתשלום שיעור מסוים מהפרמיה. במקרה כזה, החקלאים לא יהיו זכאים לפיצויים מהמדינה, אלא רק מחברת הביטוח.

הסעיף קובע, כי השתתפות המדינה בתשלום הפרמיה חייב להיות "בשיעור הולם", אולם לא נקבע באופן מפורש מהו אותו "שיעור הולם". נציג משרד האוצר ציין בפני ועדת הכלכלה, כי השתתפות בשיעור 80% היא השתתפות בשיעור הולם, אולם כאמור, אמת מידה זו לא נכנסה לתיקון המוצע. המשמעות היא, כי גם מידת ההשתתפות של המדינה בפרמיה נתונה לפרשנות, דבר שיכול לפגוע בעתיד בחקלאים.

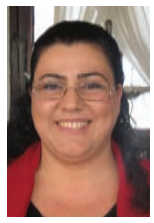
שלום בית

עו"ד אפרת חקיקת

כתובת לשאלותיכם
efrat@hakikat.co.il

המתווכת

הבן אינו מעוניין בחקלאות ובמטע, האב בז לו על הבחירה שלו במוזיקה כדרך חיים ומאיים שוב ושוב שימכור את המשק. האם, שמתקשה לראות את בעלה ואת בנה במלחמת חפירות, נטלה על עצמה את התיווך ביניהם

תיווך זה מקצוע. אתה לא מקצועי? אל תעסוק בזה, אבל למעשה, כל החיים שלנו אנחנו עוסקים בתיווך: מתווכים לילדים שלנו את הקשר עם העולם, מרככים נתונים קשים לעיכול, מרגישים עובדות חיים חשובות; מנסים לפשר בין שני חברים שעבר ביניהם "חתול שחור", בין בן הזוג לילד המתבגר... אין סוף סיטואציות, שמעמידות אותנו בתווך, מבחירה או בלעדיה. אבל יש רגעים בחיים שבהם אנחנו חייבים לעצור בעצמנו, לקחת צעד אחורה ולהשתדל להימנע ככל האפשר מתיווך שעלול להרוס הכול...

מרב, אחות בבית חולים צפוני כבר 40 ומשהו שנים, הרשימה אותי כבר בפגישה הראשונה ביכולת הניתוח שלה ובכנות כוונותיה. היא באה אליי כדי לנסות לפתור את "המלחמה הקרה" ששוררת בין בעלה לבנה.

טיל מוכן לשיגור. הריב על "החקלאות כדרך חיים" הפך למלחמה קרה
צילום: US Military

עמוס בעלה הוא חקלאי בן 80, שמשכים קום עדיין בכל בוקר למטעי התפוחים שלו וחוזר רק אחרי השקיעה. עשרות שנים היו השניים מתעוררים עם השמש ("עמוס עדיין ממשיך אותו הדבר"), אוכלים צלוחית יוגורט עם עלי רוקט קצוצים מהגינה, ועולים על הג'ון דיר הישן. הוא על ההגה והיא על הכנף הימנית, קיץ וחורף, בלי הבדל. עמוס היה מסיע אותה אל שערי בית החולים, ממש בקצה המטעים, וחוזר לשטח לעוד יום של עבודה פיזית, כמו שהורגל מגיל 20. "איש קשה" היא אומרת. "חי לפי עקרונות. מתקשר עם העצים שלו יותר מאשר אתנו".

בנם יובל גילה נטיות מוזיקליות מגיל צעיר, וכשסיים צבא הודיע להורים שהוא מתכוון לעסוק במוזיקה גם בעתיד. כבר בתקופה ההיא עמוס זעם על האדישות של בנו כלפי המטע. כשהבן נישא והפך את המחסן הישן בחצר לביתו, הפך הריב על "החקלאות כדרך חיים" למלחמה קרה של ממש, שבה הצדדים מחופרים בעמדותיהם – בלי צעקות וקולות שבר, אבל העוינות הייתה בלתי–מוסתרת. הבן אינו מעוניין בחקלאות ובמטע, האב בז לו על הבחירה במוזיקה ומאיים שוב ושוב שימכור את המשק אם יובל לא יעבוד בו ויירקח את העניינים לידיים.

זו תקופה ארוכה שהאב והבן אינם מדברים, מטוב ועד רע. יובל ואשתו חיים בחצר המשק, אוהבים את המושב ורואים בו בית לכל החיים, אבל ללא החקלאות של אבא. בגיל 80, הסבירה לי מרב, בעלה כבר לא יכול להמשיך באותו קצב. "אני רוצה להעביר את המשק על שמו של יובל, כי מי יודע מה יקרה לנו מחר, אבל עמוס מסרב. ממשיך לומר שעדיף לו למכור ולא להשאיר לחסדי יובל את התפרחים שלו".

לקח לי זמן לזהות את הבעיה. רק כעבור ארבעה שבועות, שלושה מפגשים ועשרה טלפונים, הבנתי שמשהו בערוצי העברת המידע במשפחה הזו תקוע. מכמה אירועים של דיס–אינפורמציה ותקלות בהבנה זיהיתי שהמקור לצרות הוא דווקא – מרב. מפתיע, נכון? מרוב רצון טוב ואהבה לשני הגברים בחייה, היא הפכה כל תקשורת אמתית לבלתי–אפשרית. בלי משים, מרב עטתה על עצמה את חליפת המתווכת.

מכיוון שהאב והבן לא מדברים ביניהם, הכול עבר דרכה: "אבא אומר שאתה לא בסדר...", "יובל מוסר שהוא לא מוכן לזה..." איכשהו, הכול הפך לא מדויק, מסרים שינו את אופיים, עובדות הפכו עורן, וכולם כעסו... על המתווכת. אצל מרב, הכול נעשה מתוך רצון כן לרכך את הכעס ולפשר בין האב לבן, אבל מרוב חשש לפגוע או להקצין עמדות, היא עמעמה את האמירות, טשטשה את הדעות ויצרה ערפל כבד וסערה של רגשות שאינם באים לידי ביטוי.

כשלפנינו אנשים בוגרים, כמו הבעל והבן, אסור לנו לתווך יותר מדי. עדיף לאפשר תקשורת ישירה. מה כבר עלול לקרות? אם הם ייפגשו וידברו סוף–סוף – יהיו צעקות, אולי דמעות, אבל לפחות תהיה תקשורת.

ולכל אלו מאתנו שנוטים לאמץ את תפקיד המתווך המשפחתי – עצתי היא להימנע מכך. כמעט תמיד הכעס מופנה אל המתווך במקום. "יורים בשליח", וברוב המקרים נעשה סילוף של המסרים, שלא במכוון...

ומה לגבי המשפחה מהצפון? מרב לקחה צעד לאחור והיא כעת בהפוגה מתפקיד המתווכת. רק בדיעבד, היא הבינה כמה אנרגיה היא השקיעה ברצון שלה להיות הגשר בין בעלה לבנה. נפגשתי עם האב והבן ללא המתווכת, ולאט–לאט מצליח להירקם פתרון אפשרי לבעיית חלוקת נטל העבודה והעזרה שהאב צריך מבנו.

הכותבת, עורכת דין ונוטריון משנת 2000, עוסקת ביצירת הסדרים משפחתיים

לוחם על גלגלים

בשתי רגליו המדוושות באופניים לאורך ולרוחב צפון אמריקה, ובעזרת חברים ותורמים, הצליח תום פלד מכפר אחים לגייס מימון לחקר הסרטן בישראל. פלד, שאביו חלה ונפטר, יצא בפעם הראשונה למסע על שני גלגלים ברחבי אירופה כדי להקל על הכאב, והבין שבדרך הזו יוכל להציל חיים ולתת תקווה לאנשים: "החלום שלי הוא, שבעתיד הלא-רחוק, נוכל לעשות מסעות אופניים רק בשביל הכיף והנופים ולא בשביל להילחם במחלה"

אבי אובליגנהרץ *

"יצאתי למסע כדי שזה ייתן פלטפורמה לעוד אנשים שחוו קשיים, להתמודד, להראות להם שאפשר לקחת משהו רע ולהפוך אותו למשהו טוב, וגם לעזור למי שצוא תרופה למחלת הסרטן", מסביר תום פלד מדוע יצא למסע אופניים שאורכו יותר מ-5000 ק"מ ברחבי צפון אמריקה במטרה לגייס כסף לחקר המחלה, שעם קורבנותיה נמנה אביו.

"המסע אינו לזכר אבא, כי אבא שלי גם לא היה אדם שרצה שינציחו אותו. אני כן חושב שהוא היה שמח לדעת שהוא ה'טריגר', מי שבזכותו מיזם יפה קרם עור וגידים במטרה להציל חיים ולתת תקווה לאנשים. אבא שלי הוא בהחלט הדלק, הקטליזאטור שדוחף אותי קדימה, אבל המסע הזה נועד למנוע משדברים כמו שאני ומשפחתי נאלצנו לעבור יקרו לאחרים".

פלד (26) ממושב כפר אחים, במועצה האזורית באר טוביה, סטודנט לממשל במרכז הבינתחומי בהרצליה, לא ישכח לעולם את הרגע שבו אמו העירה אותו באמצע הלילה, בחמישה בינואר 2011, והודיעה לו ולאחיו ואחותו כי עליהם לנסוע לבית החולים תל השומר.

במשך שמונה שנים נאבק רמי פלד ז"ל בגבורה במחלת הסרטן ופטירתו נתנה את אותותיה בבנו הבכור – האדם הפעיל והחברותי מאוד שהיה הסתגר בתוך עצמו ושקע באבלו. אחרי תקופה לא-מבוטלת של שכול ובידוד מרצון, במהלכה ניסה להתעודד באמצעות מחשבה על חוויות נעימות שעבר בחייו כמו טיול האופניים שערך ב"שביל ישראל", אז הבין מה עליו לעשות כדי להקל על הכאב.

"בחרתי לצאת למסע משלי, מסע יחיד שיאפשר לי לברוח הכי רחוק מהעצב, הדיכאון והייאוש שאפפו אותי בעצם שמונה שנים, במהלכן שלוש-ארבע פעמים בשבוע נאלצתי לנסוע מהמושב לבית החולים, תוך שאני מתנדנד בין תקווה לייאוש".

חדור ברצון עז לשנות את חייו וגם להוכיח לאב שהעריץ שהוא יכול להסתדר בכוחות עצמו, הוא נחת בגרמניה, ללא הכנה וניסיון ועם ציוד בסיסי, והחל במסע אופניים ברחבי אירופה. לאחר שלושה חודשים וכ-5000 ק"מ גדושים בחוויות ואפס פנצ'רים, הוא הגיע בחבל גאליסיה שבספרד ל"פיניסטרה" (בספרדית, "סוף העולם"), אחת הנקודות המערביות ביותר באירופה, והחליט שהגיע העת לחזור הביתה.

עוד בטרם הספיק לעכל את מה שעבר עליו, צלל תום לשנת לימודים באקדמיה, אולם בתוך-תוכו הוא ידע שהמסע שעבר בעצם שינה את חייו לעד. "המסע הזה עשה לי מאוד טוב ולא רק שאני יכול להתמודד עם הכאב, אלא שאני גם משתף את האנשים שפגשתי כל יום במה שעובר עליי. פתאום, כל חלקי הפאזל התחברו לי והחלטתי שיהיה נחמד לעשות עוד מסע כזה, אלא שהפעם נמנף ונתעל אותו, לא רק לטובת החברים שלי בפייסבוק, אלא לגיוס כספים לחקר מחלת הסרטן".

> **במאליבו, קליפורניה, החלה הדרך הארוכה והקשה והסתיימה כעבור שלושה חודשים ו-2,500 ק"מ בכיכר "טיימס" בניו יורק. יותר מ-100 אלף דולר נאספו ונטעו בפלד את ההבנה, כי ארץ האפשרויות הבלתי-מוגבלות מקבלת באהדה את המטרה הנעלה שהציב לעצמו**

"הכי טוב שאפשר"

לאחר התייעצות עם בני משפחה, חברים ורבים אחרים, פלד הקים את "Bike For the Fight" ("אופניים למען המאבק", ובקיצור BFF) – ארגון המגייס תרומות למימון חקר מחלת הסרטן. פלד סימן את היעד הבא של מסע האופניים הערכי שלו: ארצות הברית, שבה היה עם הוריו בשליחות בת שלוש שנים.

אחד האנשים הראשונים עמו נועץ היה אלוף משנה במילואים שמשון רוזן, טייס ממושב תימורים, שנספה עם הטייס אלחנן שמואלי לפני כשנתיים בהתרסקות המטוס הקל במודיעין. מיד לאחר ה"שבעה" הוא שיתף בתכניותיו את בנו של רוזן, חבר הילדות שלו ערן, ששאל אותו כיצד הוא מתכוון לחצות את ארה"ב לבדו, ואיפה הוא מצפה לשים את הכסף שיקבל בדרך. "הייתי עדיין בראש של המסע שעשיתי באירופה, וערן הבהיר לי שצריך רכב ליווי וצוות תומך, 'כי אם אתה עושה דבר כזה, אז תעשה אותו הכי טוב שאפשר'".

רוזן הפך למנהל המסע והשניים החלו לגייס צוות ומממנים וחברו לקרן לחקר הסרטן לישראל, שנתנה להם "תו הכשר" וגם הסירה עבורם כל מיני חסמים ביורוקרטיים בדרך. מצויד בהרבה כוונות טובות ומלווה בצוות תמיכה מסור, פצח פלד ביולי 2012 במסע הראשון ועל ידו מונח צמיד כחול שבו הוטבעו האותיות

תום פלד במסע בארצות הברית. המסע השני קוצר בחודש ומהלך ההתייעלות הוכיח את עצמו

BFF, סמל המסע.

במאליבו, קליפורניה, החלה הדרך הארוכה והקשה והסתיימה כעבור שלושה חודשים ו–2,500 ק"מ בכיכר "טיימס" בניו יורק. יותר מ–100 אלף דולר נאספו ונטעו בפלד את ההבנה, כי ארץ האפשרויות הבלתי–מוגבלות מקבלת באהדה את המטרה הנעלה שהציב לעצמו.

"בכל עיר או עיירה אליה הגענו התראיינו בכלי התקשורת המקומיים, הרצינו בבתי הספר ויצרנו מודעות כלפי המסע. הקהילה היהודית הייתה הקהל העיקרי אליו פנינו, והופתענו מהתגובות החמות והאוהבות שקיבלנו.

"גילינו, שלפני שמגייסים כספים, חובה לגייס חברים. אנשים מאוד התחברו למטרה שלנו ופתחו בפנינו את הלב והכיסים שלהם. אף פעם לא סירבו לנו וכנראה, שכשאתה מקיף את עצמך באנרגיה טובה ובמטרה חשובה, אנשים נרתמים ומשתפים פעולה".

הלב היהודי החם

זמן קצר אחרי שחזרו ארצה כבר החלו תום וערן לתכנן את המסע הבא. אחת המסקנות החשובות שהסיקו מהמסע הראשון הייתה, שעל מנת להתייעל ולהתמקצע, יש להתמקד בערים שבהן שיעור גבוה של יהודים וישראלים. ב–20 באוגוסט, לקול עידודם של מאות חניכי מחנה הקיץ היהודי "סנטר קמפ" בטורונטו, קנדה, שאף הכינו מראש שלטי "בייק פור דה פייט" ו–"Go Tom", יצא המסע השני של פלד וחבריו לדרכו. היעד הסופי הפעם היה בירת ארה"ב, וושינגטון די–סי, שם ארגנה שגרירות ישראל אירוע נעילה מרשים עבור הארגון.

שותפיו של תום בארגון המסעות וביסוף התרומות, כולם סטודנטים: ערן רוזן (25) ממושב תימורים, סמנכ"ל כספים ושותף מייסד, לומד פיזיותרפיה; רון בן–ישי (25) ממושב תימורים, מנהל לוגיסטי, לומד כלכלה; מרים יאנג (21) מלוס אנג'לס, קליפורניה, מנהלת מדיה חברתית, לומדת תקשורת; ענבל ברכה (26) מרמת אפעל, מנהלת טכנולוגיה, לומדת מתמטיקה.

בעוד המרחק נותר זהה לזה של המסע הראשון, המסע השני קוצר בחודש ומהלך ההתייעלות הוכיח את עצמו כשבסיומו התעשרה שוב קופת הארגון ב–100 אלף דולר. "זה היה מאוד אינטנסיבי ודי מתיש, אבל האהבה והחום בהם התקבלנו וההיענות היפה לעניין היו בגדר פיצוי הולם. עשינו למשל במכון כושר יוקרתי בטורונטו 'ספינתון', מרתון 'ספינינג' מטורף, שבו כל משתתף תרם עבור ההשתתפות. תוך כשלוש שעות גייסנו יותר מ–40 אלף דולר, וזה אחרי ששבוע קודם מצאנו את עצמנו בבופלו, באירוע דומה, בחדר חשוך וריק מאדם.

"ביום השני למסע, רגע לפני שיצאנו לדרך, קיבלנו טלפון מכתבת העיתון היהודי בהמילטון, קנדה, שביקשה לראיין אותנו. למרות שזה עיכב אותנו והיינו בלחץ, נענינו בחיוב ובסוף הריאיון היא שאלה אותנו: היכן תעבירו את הלילה? אמרנו לה שבכוונתנו להגיע למפלי הניאגרה, ואז היא צלצלה למישהו שגר שם וסידרה לנו ללון אצלו בבית, למרות שהוא עצמו מחוץ לעיר. הוא השאיר לנו מפתח מתחת לשטיח ונדהמנו לגלות בית מפואר, גדוש באוכל. כנראה שמה שאנחנו עושים נגע מאוד ללבו ויש איזושהי השגחה שמכוונת אותך".

תום וחבריו בריאיון לכתבת עיתון יהודי בקנדה. סידרה להם מקום ללון בקרבת מפלי הניאגרה

בזכות הכסף שגויס עד כה עבור הקרן לחקר הסרטן בישראל, מומנו שתי מלגות: ד"ר איתי בן פורת מהאוניברסיטה העברית קיבל מלגת מחקר לשנתיים, ומלגת גשר לשנה ניתנה לד"ר ארי מירסון, מדען ישראלי שחזר מפניקס, אריזונה, ומתחיל בקרוב את מחקרו במכון מיג"ל (מרכז ידע גליל עליון), בקריית שמונה. גם בארץ פלד פועל להצלחת הארגון וקיבל את תמיכת נשיא המדינה, שמעון פרס, וזמרים מוכרים, ביניהם:

מאז שחזר מהמסע השני, פלד מקבל מדי יום פניות מאנשים המעוניינים להצטרף ולתרום את חלקם להגשמת המטרה החשובה. בימים אלה, הוא שוקל עם חבריו בקפידה את עתידו של מה שהפך למפעל חייו ובעיקר, כיצד אפשר ליצור את מרב המודעות והתרומות ל–BFF.

"אני מודע לכך שלא אוכל לרכוב לנצח ובאיזשהו שלב, החיים שלי יתמסדו. מה גם שבגלל הפרויקט כמעט לא עבדתי בשכר בשנתיים האחרונות, וזוהי בעצם השנה האחרונה שלי ללימודים, כך שאני מקדיש מחשבה רבה לאופן שבו ייראה BFF בעתיד. כרגע, הפרויקט המאוד–תובעני בעצם בנוי עליי, ואם משהו קורה לי, הוא מן הסתם ייפול. אי לכך, ברור לי שחייבים לערוך ראורגניזציה בקונספט, כדי שהמיזם ימשיך להתקיים ולא יתבסס על זה שתום יפדל או לא".

נשיא פרס ותום פלד. בימים אלה, הוא שוקל עם חבריו את עתיד מפעל חייו
צילום: גיל סתו

"כמעט לא עבדתי בשכר בשנתיים האחרונות, וזוהי בעצם השנה האחרונה שלי ללימודים, כך שאני מקדיש מחשבה רבה לאופן שבו ייראה BFF בעתיד. כרגע, הפרויקט המאוד-תובעני בעצם בנוי עליי, ואם משהו קורה לי, הוא מן הסתם ייפול"

בין שאר ההצעות לשינוי בארגון שנשקלו, עלה הרעיון לערוך את יום Bike For The Fight, במהלכו תתקיים פעילות למען הארגון בכל בתי הכנסת, בתי חב"ד, ארגוני הסטודנטים היהודיים, תנועות הנוער ושאר הארגונים עמם נרקמו קשרים במהלך המסעות שנערכו עד כה. "זה מאוד יחבר את המרכזים הקהילתיים והארגונים היהודים בצפון אמריקה עם ישראל. אפשר להציע להם לעשות ביום הזה, למשל, רכיבה משותפת, הרצאה של מדען ישראלי על התפתחויות בחקר מחלת הסרטן בישראל וכל מיני דברי אחרים שניזום מראש.

"ביום הזה, פעילי הארגון יתפזרו בין עשרות הקהילות ובצורה כזאת, הענייין יתמסד. לא נצטרך להשקיע כל כך הרבה אנרגיה ונחסוך מעצמנו חודשים של טלטול בדרכים. במקביל, נערוך באותו יום רכיבה בישראל, וזה יאפשר לעוד אנשים להצטרף לשורותינו. אשמח מאוד שכמה שיותר אנשים, שאיבדו אדם קרוב להם בשל מחלת הסרטן, יהפכו לפעילים בארגון ויחלקו פליירים וצמידים שלנו.

"אני בטוח שיהיו עוד מסעות, אבל לא בהכרח שאני אוביל אותם ואצטרף אליהם כמלווה. החלום שלי הוא, שבעתיד הלא–רחוק, נוכל לעשות מסעות אופניים רק בשביל הכיף והנופים ולא בשביל להילחם במחלה. אני נחוש להגשים את החלום של אבא לפני מותו, ולנצל את הפלטפורמה שיצרנו כדי לעשות טוב לכמה שיותר אנשים. ייקח כמה שייקח, יכאב כמה שיכאב".

אישה גדולה, טרקטור קטן וסיפור חיים

שושה הגננית, שהייתה פעם גננת, גילתה את העולם ואת עצמה בגיל 60, בסין הרחוקה. בימים אלה, שושה נוסעת שוב, הפעם לביקור משפחתי בכפר קטן בהונגריה

שושה בכיסוח הדשא לקראת שבת. יש לה עיקרון

כתבה וצילמה: דפנה מאור, מושב רמות *

נערה צעירה סיימה לקרוא את ספרה של פרל ס׳ בק, "האדמה הטובה". סיפור החיים של משפחת איכרים בסין נגע ללבה והיא ידעה שיום אחד תיסע לשם, לסין, למחוז יונאן. קרוב ל־50 שנה עברו ושושה הגיעה למחוז חלומה מאז. היא החליטה להירשם למסע הנשים "מלכת המדבר", עברה את כל המיונים התקב־לה ויצאה לדרך. היא הייתה מהמבוגרות שנבחרו.

בגיל 60, במסע האתגרי בג׳יפים במחוז יונאן שבסין, גילתה שושה את העולם ואת עצמה. רוב הזמן, היא נהגה בג׳יפ של הרביעייה שלה. התברר לה שהיא אוהבת סנפלינג ואין לה פחד גבהים, היא גילתה שיש לה כישרון טכני וב־עיקר, יכולת חיבור מדהימה לנשים אח־רות. חוויית חייה, כמו שהיא אומרת. היא לא הייתה היחידה שגילתה את האישה המיוחדת הזאת, שושה. גם 40 משתתפות המסע גילו אישה צנועה, אמתית, תומ־כת, עוזרת, משפיעה טוב על כולן.

בסיום המסע, בחרו 40 הנשים ארבע מתוכן שהן רוצות להעניק להן מסע נוסף, מתנה. שושה, לא צעירה, לא יפ־הפייה, סתם מושבניקית, זכתה ובשנה שעברה השתתפה במסע נוסף, "מלכת המדבר" בחבל רג׳יסטאן בהודו.

לא קל היה להגיע לקריאת ספרה של פרל ס׳ בק. שושה, ילדה ממושב בצת שבגליל המערבי, בת יחידה להוריה, ניצולי שואה מהונגריה, הייתה שובבה, אולי גם היו לה קשיים שאז לא היו מו־דעים להם. רק בכיתה ד׳ החלה לקרוא. וכשהחלה – קראה וקראה ולא הפסיקה.

כאשר הייתה בכיתה י"א פנו אל תל־מידי הכיתה, בעיקר אל התלמידות – והציעו ללמוד חינוך. היה מחסור במורים בארץ. שושה עברה לסיים את לימודי התיכון במכללת בית ברל והוסמכה כג־ננת. נאמר לה, ששירותה הצבאי יהיה כגננת בעיר לוד. הטירונות הסתיימה ושושה המופתעת הוצבה בחיל הים. התו־צאה הייתה נישואים למוטי, חובל בחיל הים, גם הוא ממושב בצת. בגלל שירו־תו הצבאי של מוטי, הם החלו את חייהם בטירת הכרמל, שושה גננת ומגדלת את יניב הבכור ומוטי מפליג. כשמוטי הש־תחרר, חזרו למושב בגליל המערבי.

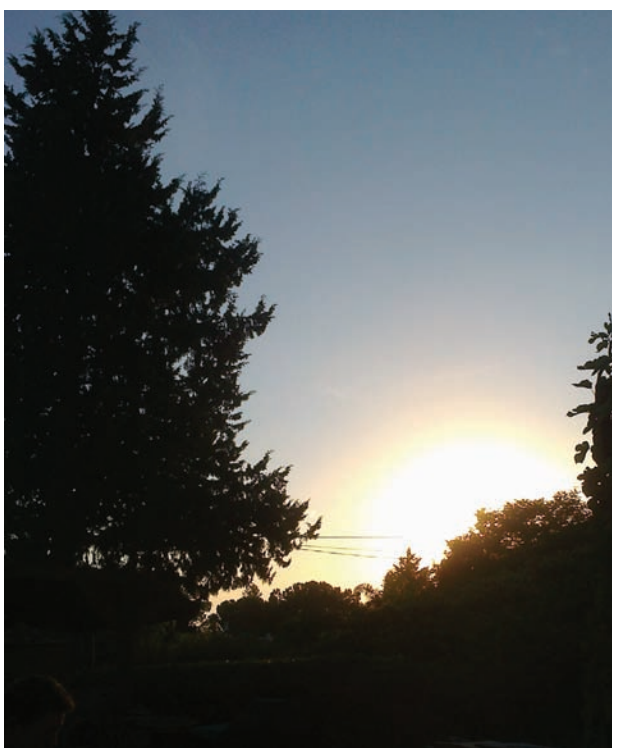
שושה הייתה גננת במושב שומרה. היא השקיעה אהבה רבה בילדים ובמשפחות. התקופה, שנות ה־70׳, התאפיינה במ־תיחות ביטחונית בגבול הצפון. על הגן מופקדים לשמור חיילים, רובם דרוזים, ושושה מגייסת בעזרתם שאריות ומוצ־רים מכל מקום אפשרי ומכל מפעל שי־דוע להם עליו. היא מקבלת הדרכה מאמו של יורם קניוק, מחנכת ומפקחת בפנסיה, שבאה לעזור בהתנדבות.

הגברת קניוק הביאה שיטות חדשות מארצות הברית כדי להכין את ילדי הגן לכיתה א׳ וללימודים. שושה חינ־כה, שושה הזמינה את ההורים לספר איך עלו לארץ, שושה נתקעה בדרך הביתה בגלל אירועים ביטחוניים. כל מה שהש־פיעה על הילדים בשומרה קיבלה בחזרה כאשר נפרדו ממנה במושב, פרידה נרג־שת ובלתי־נשכחת. שושה ומוטי החליטו לצאת ממשק ההורים ולהקים בכוחות עצמם משק חדש.

ביום השנה לנישואיהם, ב־19 באפריל 1978, עברו שושה, מוטי, יניב ורוויטל הקטנה למושב נאות גולן. זה עתה הפך ממושב שיתופי למושב עובדים ובכל מקום הייתה הזנחה, שרידי שרפה גדולה וקוצים. שושה החליטה שחייבים ירוק בעיניים. שושה וחברה נוספת, הלן קרול, החלו לטפח נוי. הן פנו למשרד החקל־אות וביקשו מדריך נוי. לא היה כזה, אבל שלחו להן מדריך לגידול פרחים.

מאז, עברו 35 שנים. שושה הפכה מג־ננת לגננית. היא עברה קורסים רבים והשתלמויות והפכה למקצוענית בתחו־מה. אפשר לראות אותה נוהגת בטנדר בכבישי הגולן, גוררת עגלה עם טרק־טור לכיסוח דשאים. מי שרוצה לראות את שושה ממש מכסחת דשא צריך לבוא ביום חמישי. יש לה עיקרון – להכין את הנוי לשבת ולחג. היא אחראית על הנוי ביישובים אליעד, נטור ונוב; היא מדרי־כה את הגננים במושב יונתן. במהלך ביצועיה הנפלאים בגני דרום הגולן הס־פיקה ללדת את בתה השלישית, ורד. כל ילדיהם ונכדיהם של שושה ומוטי גרים בנאות גולן.

בימים אלה, שושה נוסעת שוב. הפעם להונגריה וללא נבחרת חברות, רק עם מוטי. היא יוצאת לביקור משפחתי בכפר קטן בהונגריה, שם יש לאביה קרובי משפחה. הם מתקשרים בטלפון. על מה מדברים עם אנשי כפר בהונגריה? כמו עם כל החקלאים בעולם, על הגשם, על המרעה, למוטי יש בקר במרעה ובכפר ההונגרי יש למשפחה כבשים. משוחחים על מזג האוויר ומה קורה בשדות ובמ־טעים. האישה, שהרבה ילדים ואנשים אוהבים להיות חברים שלה, הכינה הרבה מתנות מתוצרת הארץ. היא משאירה את חבריה ואת הטרקטור הקטן ונוסעת לשוחח מקרוב על משפחה ועל חקלאות, הפעם בהונגרית.

שקיעה בגינה של שושה. על מה מדברים עם אנשי כפר בהונגריה?

נגיעה אחת רכה

מזל ואסטרולוגיה, מירוץ החיים, הפליאה בתקופת הילדות, השמחה שבבית - הכול נרתם להקלה על הקוראים ולהטבה משמעותית באיכות חייהם. ספרים שמנסים לגעת בטוב

איזה מזל

הספר "אסטרולוגיה לכל עת" שכתבה יעל טוקצ'ינסקי, דוקטור לנטורופתיה, נועד ללמד אתכם על הכוכבים ששולטים בגופכם, מהן נקודות התורפה והחוזק יש לכל מזל, איזה מזון מיטיב עם בני איזה מזל ומה יגרום להם בעיות, לאילו ויטמינים ומינראלים זקוקים בני המזולות השונים, איזה טיפולים מומלצים ואיזה לא, איך לחנך ילדים בני מזל שונים ואיזו מתנה ישמח כל מזל. לא תמצאו בספר חישובים מסובכים ולא תיאוריות שנויות במחלוקת. הספר אינו עוסק בתחזיות ומטרתו להיות כלי שימושי בחיים.

ספר גדוש מידע, טיפים (מה יכול לגרום למחלות, איך לסדר את הבית) וסיפורים, וביניהם מאמרים על אסטרולוגיה רפואית ועל אסטרולוגיה ביהדות.

בהוצאת אוריון, 306 עמודים.

לבחור נכון

בספר "ללכת על החיים" מאת אלי גידו תמצאו אולי תשובות לשאלות רבות ששאלתם פעם, עצות לחיים ומאות תובנות שאסף המחבר, שטוען כי רוב הסיפורים המשולבים בספר מבוססים על המציאות.

גידו מסביר, כי אנו חיים בעולם שבו הכול לחוץ ואנחנו חיים במירוץ – בוחנים כל אדם לפי תוצאות ומודדים אותו לפי משקלו בכסף. לכן, כדי להצליח וליהנות יש לעשות את הבחירות הנכונות, יש להיות בזמן הנכון ובמקום הנכון ולהעז, כדי לכבוש מטרות ולהגיע לתוצאות מעולות. לדבריו, ההזדמנויות הגדולות נמצאות באזורי אי–הנוחות והפחד וכדי לנצח יש ללמוד להתמודד בדרך עם כישלונות ולא לחשוש.

בהוצאת צמרת, 175 עמודים.

היכן הקסם?

ידע חשוב הוסתר בתוככי טקסט מקודש לפני אלפיים שנה ומאז ועד היום, הידע הזה התמיה, בלבל והטעה כמעט כל אדם שנתקל בו. רונדה בירן, מחברת "הסוד" ו"הכוח", חוזרת בספר שלישי בסדרה, "הקסם".

האם אתם מאמינים בקסמים? האם אתם זוכרים באיזו השתאות ופליאה הסתכלתם על החיים כשהייתם ילדים? ובכן, דעו כי קסם החיים הוא לא רק אמיתי, אלא אף הרבה יותר עוצר נשימה, מעורר התפעלות ומלהיב מאשר העליתם על דעתכם כילדים. המחברת מבטיחה, כמו בכתביה הקודמים, כי אתם יכולים להגשים את חלומותיכם, יכול להיות לכם כל דבר שתחפצו בו, וחייכם יכולים לגעת בכוכבים.

תרגמה מאנגלית: דליה צחור, בהוצאת כנרת, 254 עמודים.

מהמטבח באהבה

גרטשן רובין מצאה את עצמה יום אחד במטבח, מפנה כלים מהמדיח, ופתאום הרגישה שהיא מתגעגעת הביתה. מה פתאום?! הרי עמדה במטבחה שלה, מול מדיח הכלים שלה עצמה, אבל אז היא הבינה: היא מתגעגעת לא סתם לביתה, אלא ל"אהבה" לביתה. ומה באמת כולנו מבקשים מביתנו? שיהיה בשבילנו מקום מרגיע, שנוסך בנו אנרגיה, מקום שנוכל להרגיש בו בטוחים, שינחיל לנו אושר ויזכיר לנו את האושר שכבר יש לנו.

רובין, בספרה "האושר מתחיל בבית", כתבה פרויקט, שמטרתו ללמד כיצד להתייחס אל סוגיות מרכזיות בחיים כמו רכוש ונישואים, הורות ומשפחה, ויביא את הקורא אל האושר הנכסף מכל, שמתחיל בבית.

תרגמה מאנגלית: לינדה פניאם–אוחנה, בהוצאת כתר, 299 עמודים.

הכיוון: חברתי

ב"לכל רחוב משוגעת משלו", ספר שיריה השני של יודית שחר, מתמידה המשוררת בכתיבה על המאמץ "לגמור את החודש" ועל קשיים של נשים להתמודד עם דיכוין

"לכל רחוב משוגעת משלו" הוא ספר שיריה השני של המשוררת יודית שחר. כמו בספרה הראשון, גם הפעם היא משלבת שירים המתארים חיי אישה הנאבקת על פרנסתה – משתדלת "לגמור את החודש", על היכולת לחיות בכבוד, עם שירים אישיים, חברתיים ופוליטיים. בספר זה, בחרה לנוע בכיוון חברתי מובהק עוד יותר מאשר בספרה הראשון.

ספרה הראשון של שחר, "זו אני מדברת", בישר את פריצתה הגדולה אל התודעה הציבורית הישראלית והקנה לה מעמד של משוררת מוערכת, בצדק רב. קשה להתחרות ביצירה ראשונה כה משמעותית – גם אם ספרה השני טוב מאוד, הוא עומד עדיין בצל ספרה הראשון.

השיר "לכל רחוב משוגעת משלו", שנתן את שמו לכותרת הספר, מדגים את בחירתה של שחר באפיק החברתי באמצעות שורות חדות:

"אישה נאותה צריכה לבשל בכלי חסין אש / להאריך בלהה לכלוא ברצפת סלע / אישה נאותה מבריחה כאב / פירור אבק מיותר שנדבק למעיל מהודר / בעידון אלגנטי בשתי אצבעות לבנות דקות..."

ומייצג היטב את מחאתה של שחר על דיכוי נשים, החוזרת בשירים רבים בספר זה והייתה נוכחת גם בספרה הקודם.

"מיס הודיני המהוהה" פותח את הספר ומזכיר, באופן לא–מפתיע, אחד משיריה של סיגל בן–יאיר, שבין שירתה לשירת יודית שחר יש קשר ברור. שיר זה מתאר גם הוא את הלחץ הגדול המופעל על נשים, ואת העומס הכלכלי הקשה. שחר, כמו בספרה הקודם, מכריזה על כך כבר בשיר הפותח ספר זה.

הנושאים והמאפיינים של ספרה הקודם נשמרים בספר זה ויוצרים מעין גרסאות חדשות של השירים המוכרים. כך השירים המעניינים "חיץ", "הרץ למרחקים קצרים" או "השקר", שדומים להם כבר נכתבו על ידי אותה משוררת.

יודית שחר הגיעה מוכנה אל הציפיות ממנה: שתמשיך לנוע בקו החברתי שבו החלה באומץ, שתהיה אחת הדוברים של האנשים המכונים "הדור האבוד", שהולך ונשחק תחת מכבש הלחצים הכלכליים. היא חברתית יותר, עקרונית יותר וביקורתה מקיפה יותר ומגיעה אל המהות של אבדן החירות המודרני, כמו בשיר "כלואים נכלאים":

"בקופסאות הגוף אנו כלואים / בעצמות הנוקשות / בבשר הרך / בתאי השומן הנימוחים מתפנקים / המייבבים הבוהבו".

"הולך אל פיטוריו" נכתב על פי אותו קו וּרבים יזדהו עמו: "אדם משכים לעמל יומו / הגוף גופו – הפנים פניו / רוחץ לובש בגדיו / נושק לילדיו // אדם הולך אל פיטוריו / הגוף גופו – הפנים פניו / המילים קמוצות קפוצות / מילותיו..." וממשיך "בסוף יומו יוזמן לבוס / בחדרון עירום נפער אל קיר בטון איטום: / סל שעות תקציבי קיצוץ / תפוקה ניהול ייעול ...".

בקיצור, ספר מדגים היטב את הפואטיקה של שחר – האדם הקטן בתוך המציאות הכלכלית הלוחצת וקורעת, סיוט המתגשם ביום–יום העבודה והבלתי–נמנעות של התרחשות האירועים, כמו גם החזרות, המשמעות הקשה וחוסר המשמעות שבשיר ובחיים.

ספר שיריה השני של יודית שחר סוחף ואפילו מרגש, אבל עליו גם לסמן נקודת מפנה בהתפתחותה של המשוררת המצוינת הזו.

לכל רחוב משוגעת משלו, מאת: יודית שחר. הוצאת קשב לשירה, 53 עמודים.

יודית שחר. הגיעה מוכנה אל הציפיות ממנה
צילום: אסנת קרסנסקי

אם החיטה

מירי דג
machita106@gmail.com

פומליות, רבותיי, פומליות

מתוך "מיריפדיה" על הפרי שאי אפשר לעמוד בפניו: הפומלית משופעת בוויטמין C ובסיבים תזונתיים, מסייעת בהורדת הכולסטרול הרע בגוף והערך הקלורי שלה נמוך משל לימון. עם המתכון הנכון, הנשנוש נעשה יותר נוח

בזמן האחרון, לאן שאני הולכת מלווה אותי ריח הדרים ובמיוחד, ריח פומליות. אומנם יש חסרונות לחורף – קר, רטוב והשפעת מרי־מה ראש, אבל פעמי החורף מביאים אתם גם מתנה: פירות הדר.

החקלאי המוצלח שלי (שיהיה בריא) מגדל פומליות, לתפארת מדינת ישראל, וזו בדיוק העונה שבה עצי הפרדס כבדים מהזהב הירק־רק הזה ומפיצים ריחות מפתים של סתיו. אני לא כזאת "פריקית" של מזון בריאות (מבחינ־תי, "בריאות" זה קרמבו), אבל כשאני נתקלת בפרי הזה, שהוא גם בריא וגם טעים וגם צופן בחובו אפשרויות לשחיתות מתוקה – אני לא נשארת אדישה.

אז הנה קצת "מיריפדיה" על הפומלית: הפרי ידוע בחו"ל גם בשם Sweetie ("סוויטי", מתוקונת) וגם בשם Oro blanco ("אורו בלאנקו", זהב לבן) ושני השמות תואמים לה להפליא. כי הפומלית היא אכן מתוקה במיו־חד, אבל עם זאת, יש לה ערך קלורי הנמוך ביותר מבין פירות ההדר (כן, אפילו פחות מלימון...), כי מה שבעצם קובע את טעמה זה לא יותר סוכר, אלא רמת חומציות נמוכה. התכונה הזו הופכת אותה למרכיב קבוע בתזו־נה היומית של המתקשים לשמור על משקלם בחורף (אני, למשל). הוסיפו לכך את העוב־דה שהפומלית משופעת גם במלאנת'לפים ויטמיניC וסיבים תזונתיים, כמו כל פירות ההדר, וגם מסייעת בהורדת הכולסטרול הרע בגוף, וקיבלתם פרי שבאמת אי אפשר לעמוד בפניו.

השנה, קטיף הפומליות בפרדס שלנו קצת שונה, כי החקלאי שלי מפקח על הכול מרחוק ואת עבודת הקטיף עושים אביו ושני ילדיי הגדולים. הבכור קיבל "חקלאית" (מהצבא) עקב המצב במשק. מבחינתו, הוא הקריב תפ־קיד שרצה לקבל והחופשה הנחוצה גרמה לו להתפשר על דרכו הצבאית, כרגע לפחות. אחותו עזבה את המכינה הקדם־צבאית משום שהחליטה שיש בעולם דברים שמעניינים אותה וחשובים לה יותר. בינתיים, היא עו־בדת במרץ במשק, ואני מאחלת לה שתמצא תשובות לשאלותיה בין קטיף הפומלית וה־ארטישוק לגיזום עצי המנדרינות.

אחרי שהפלגתי פה בשבחי הפרי ומני־תי מעלותיו הרבות, מה עוד אפשר לעשות אתו חוץ מלפרק את פלחיו ולנשנש? אפשר להכין קליפות פומלית מסוכרות. בחיי, זה אחד הדברים הכי טעימים שהכנתי או אכל־תי בשנים האחרונות. איך חברה שלי גילה הגיבה אחרי שנתתי לה לטעום? "מירי, זה לא טוב, זה מעולה!" (היה קצת קשה להבין אותה כשמילאה פיה שוב ושוב במעדן, אבל אני בטוחה שזה מה שהיא אמרה). תודה גילה, המחמאה שלך זיכתה אותך באספקת קליפות מסוכרות לכל העונה...

אז איך מכינים? הכי פשוט בעולם. מקל־פים ארבע–חמש פומליות הכי קרוב שאפשר לפרי (עם הכי הרבה לבן שאפשר), חותכים או גוזרים את הקליפה לפיסות קטנות (שני ס"מ על שני ס"מ בערך), מרתיחים סיר מלא במים ושופכים את הרותחין על הקליפות. מסניפים את הריח הנפלא שמתפזר בבית, מודים לאל על חסדיו הקטנים ופונים לענייני היום. כך עושים ארבע–חמש פעמים, בוקר וערב.

ביום השלישי מסננים את הקליפות מכל הנוזלים ושמים אותם בסיר כבד ושטוח ככל האפשר. שופכים עליהן סוכר בכמות שתכ־סה כמעט את כולן, לארבע–חמש פומליות אני משתמשת ב–750–900 גרם סוכר. שמים על הכיריים ומבשלים על אש גדולה עד שכל הסוכר הופך לנוזלי. מנמיכים קצת את עוצמת האש לאש בינונית–נמוכה ומבשלים עד שרוב הסוכר נספג בקליפות. כשזה קורה, מנמיכים עוד את גובה הלהבות וממשיכים לבשל עד שהקליפות כמעט יבשות.

מפה זה כבר עניין של טעם. אני אוהבת אותן יבשות למדי, יש אנשים שאוהבים אותן קצת יותר רטובות. פשוט תוציאו מדי פעם קליפה ותטעמו. חשוב לערבב מדי פעם או לנער היטב, כדי שלא יידבקו או יישרפו, אבל גם אם כמה חתיכות קצת נחרכו, לא נורא. מקררים ומעבירים לקופסה אטומה. מקפידים לא להניח את הקופסה במקום גלוי מדי, כי אז תמצאו את עצמכם, בלי להרגיש, דוחפים שוב ושוב אצבעות תאוותניות לתוכה ומנש־נשים "רק עוד אחד".

עכשיו, לקראת חנוכה, אפשר להכניס לקו־פסאות קטנות ונאות ולתת לאנשים אהובים "דמי חנוכה" מסוג אחר. והנה עוד פינוק: אם אתם מחפשים מתכון קל להכנה, יפה וטעים לאירוח, פרקו מספר פומליות, פרטו שני רי־מונים בעלי גרעינים אדומים, ערבבו יחדיו והגישו בקעריות שקופות. זהו. יפה, טעים ובריא.

מה שעובר עליי

חשבתי לעצמי על כל הנושאים שבהם אני משתפת אתכם וגמלה בי ההחלטה לנסות משהו נוסף. אולי גם אתם תשתפו אותי בדב־רים שעוברים עליכם (הכול לגיטימי. מבחינ־תי, אין נושא קטן מדי או לא חשוב), ואוכל לנסות לעזור לכם להתמודד אתם. יותר מאשר אשמח לשמוע את דעתכם וארגיש זכות אם תכניסו אותי קצת לחייכם. המייל שלי רשום פה (כמו תמיד). מחכה לשמוע מכם.

טריוויה

עמרם קליין
amramklein@yahoo.com

הוד והדר

איזה פרי הדר יוצא דופן?
1. שמוטי.
2. טבורי.
3. דנסי.
4. ולנסיה.

איזה זן קלמנטינה יוצא דופן?
1. אור.
2. מיכל.
3. טופז.
4. יפית.

הלימון הוא פרי הכלאה בין:
1. תפוז ומנדרינה.
2. אתרוג וליים (לימית).
3. אתרוג ומנדרינה.
4. תפוז ואשכולית.

באיזו עיר קיים רחוב "חלוצת הפרדסנות" ועל שם מי נקרא?
1. פתח תקווה.
2. כפר סבא.
3. רחובות.
4. תל אביב.

טריוויה למתקדמים

הקלמנטינה היא תוצר של הכלאה בין חושחש לטנג'רין (מנדרינה), שבוצעה במאה ה–19, ונקראת על שמו של יוצר ההכלאה:
1. קלמן בן יוסף, פרדסן מרחובות.
2. קלמנט רודיה (RODIER), כומר צרפתי תושב אלג'יריה.
3. קלמנטיין מיילסטון ((MILESTONE, אשת הנציב הבריטי בהודו.
4. קלמנט הורוביץ, פקיד הברון ברחובות.

פרדס לימונים בגליל צילום: דוד שנקבון, ויקיפדיה

תשובות:

ב – 2.
הפלדה, "ברזל הזה," אגד מדים הדור האחד שבדרך. הפלדה הראשון בא"י. בשנת 1884. הם נמצו את עבודת הברזל הזה (1842–1884), עם מדרש ירושלים מרכז אדיר מה הוא. הצמחה שבדרך ה – 1. הדוגר נמלא אך מם מלה אומה שבמל (1854–1935), מאשתה אלנה מלה האחד ג – 2.
ד – 1, אלה, הוא הנוגר האבא ולאומי, מלאנה מה שהוא הלומה. מה מהוא ומבחרי.
א – 3, ון מבמבאנדה. הנוגר הם מפוגה.
תשובות